

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3181/2020. (V. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék 14.Bv.2866/2018/7. számú végzése és a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.540/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Visontai Csongor) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőképpen foglalható össze: az indítványozó fogvatartottként panaszt és kártalanítási kérelmet nyújtott be 2018. április 26-i dátummal alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt, 2017. március 26-tól a kérelem benyújtásáig terjedő időszak tekintetében a Győr-Moson-Sopron Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet parancsnokánál.
- [3] Kérelmében többek között hivatkozott a jogszabályban előírt élettér hiányára, a mellékhelységek nem megfelelő elkülönítésére, élőködők jelenlétére, valamint a szellőztetés elégtelen voltára.
- [4] Az elsőfokú bíróság a kérelemnek részben helyt adott és a kérelmezett időszakból, az érdemben elbírált 2018. január 26-tól 2018. április 26-ig terjedő 397 napból 71 napra 88.750. forint kártalanítást állapított meg, egyebekben a kérelmet elutasította. Indokolásában a bíróság kifejtette, hogy a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 144/B. §-ban foglalt alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panaszt az indítványozó csak egy alkalommal, 2018. április 26. napján terjesztette elő, ezért a vizsgált időszak ezen időponttól visszamenőleg 3 hónapra vizsgálható, ugyanis a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdése értelmezése alapján hosszabb időn át fennálló alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények esetén a Bv. tv. 144/B. § szerinti panaszt 3 havonta újra be kell nyújtani.
- [5] 1.2. Az elsőfokú végzés ellen a jogi képviselő jelentett be fellebbezést, amelyben kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság által meghozott végzés jogilag téves, valamint hibás volt. Előadta, hogy a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdéséből nem következik az, hogy a Bv. tv. 144/B. § szerinti panaszt 3 havonta be kell nyújtani, ezen értelmezés által a hasonló helyzetben lévő fogvatartottak kártalanítását ellehetetlenítenék. A fellebbezés alapján eljáró Budapest Környéki Törvényszék a 4.Bpkf.540/2019/2. számú végzésével az elsőfokú döntést helybenhagyta, hivatkozva annak helyes indokaira. A másodfokú bíróság megerősítette az elsőfokú bíróság azon megállapítását, hogy folyamatos alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények esetén a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdése értelmében a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz benyújtására a fogvatartott 3 havonta köteles. Hangsúlyozta végzésében a Budapest Környéki Törvényszék hogy, a panasz célja a megelőzés, az alapvető elhelyezési körülmények időszerű megváltoztatása és amennyiben az elítélt ezen jogorvoslati lehetőséget nem meríti ki az ügy tekintendő, hogy helyzetének megváltoztatását maga sem kívánta. Ezt az álláspontot erősíti az is, hogy a jogi szabályozásból kitűnően a prevenciót elsődlegesen a panasz jogintézménye szolgálja, a kártalanítás pedig csak másodlagos, a reparációt szolgáló megoldás.
- [6] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Budapest Környéki Törvényszék 14.Bv.2866/2018/7. számú elsőfokú végzése és a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.540/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.

- [7] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében előadta, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes hatósági eljárás, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérült, ugyanis az eljáró bíróságok tisztességtelen módon és alaptörvény-ellenesen alkalmazták a vonatkozó jogszabályhelyeket.
- [8] Az indítványozó előadta, hogy a Bv. tv. célja a fogvatartottak számára kártalanítás lehetővé tétele volt, nem annak az ellehetetlenítése. Ezzel kapcsolatosan kitért arra is, hogy a Budapest Környéki Törvényszék különböző összetételű tanácsai, valamint más törvényszékek is különböző joggyakorlatot alkalmaznak és alakítottak ki illetékességi területükön, amely szintén nem biztosít tisztességes eljárást, törvényértelmezésük helytelen és alaptörvény-ellenes, ezáltal hátrányosan érinti a kártalanításra jogosultakat.
- [9] Előadta, hogy a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdése csupán negatív kötelezést tartalmaz, azt szabályozza, hogy amennyiben az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények hosszabb ideig fennállnak, akkor nem kell 3 hónapon belül újabb panaszt benyújtani, az eljáró bíróság azonban ezt úgy értelmezte – véleménye szerint helytelenül –, hogy 3 hónap elteltével újabb Bv. tv. 144/B. § szerinti panaszt kell benyújtani a felelős szerv vezetőjéhez, amely tehát ellehetetleníti a hasonló helyzetben lévő elítélteket.
- [10] Az indokolásban kifejtett álláspontjának alátámasztására példaként hivatkozott a Budapest Környéki Törvényszék egy másik, hasonló ügyben született végzésére, amelyben ezen érvelést elfogadták, valamint utalt több, korábbi alkotmánybírósági határozatra és hangsúlyozta, hogy az Alkotmánybíróság által kialakított gyakorlat szerint a tisztességes eljárás olyan mérce, amelyet az eljárás egészének figyelembevételével lehet és kell megítélni, valamint nem lehet olyan szükségesség, ami ezt arányosan korlátozhatja.
- [11] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [12] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [13] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [14] Az indítványozó hivatkozott alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelmére is. A XXIV. cikk (1) bekezdése a közigazgatási hatósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, így a panasszal támadott bírósági végzések és ezen alaptörvényi rendelkezés között nincs összefüggés. A panasznak ez az eleme így nem bírálható el érdemben.
- [15] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [16] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben kártalanítási kérelmet nyújtott be. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [17] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [18] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság

burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.

- [19] Az Alkotmánybíróság megállapította ennek kapcsán, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog vonatkozásában kizárólag az eljáró bíróságok szerinte téves törvényértelmezését vitatta.
- [20] 3.4. Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, figyelembe véve az eljáró bíróságok végzésében kifejtett indokolását, hogy az indítványozó panasza a sérelmezett döntéssel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdeemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így tehát nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [21] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. május 5.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1138/2019.

